

EurEau

Rue du Luxembourg 47-51,
B-1050 Brussels, Belgium
Tel: +32 (0)2 706 40 80
Fax: +32 (0) 2 706 40 81
secretariat@EurEau.org
www.EurEau.org

Vajadus paremini koordineeritud ELi poliitika järele

Veepoliitika raamdirektiivi ellu rakendamine

Kokkuvõte

Puhas vesi on eelduseks keskkonna ja elanikkonna tervise ja heaolu tagamiseks. Kõige olulisema ühise hüvena figureerib vesi otsese või kaudse teemana paljudes poliitikameetmetes ja õigusaktides, millest ambitsioonikaim on veepoliitika raamdirektiiv (VRD). Et teemasse on kaasatud palju sidusrühmi, siis esindavad need sageli lahknevaid soove ja vasturääkivaid huvisid. Veesektor on otsustava tähtsusega sidusrühm. Puhta ja ohutu joogivee tootmiseks vajalike sobivate veevarude kättesaadavuse eelduseks on VRD ellu rakendamine, samas kui piisavalt puhastatud heitvesi on üks VRD nõuetekohasuse tingimusi. Veeteenused saavad ELi poliitika suurema sidususega kaasnevatest integreeritud lahendustest palju kasu. Esitame siinkohal peamised vajadused, mida silmas pidada nii täna kehtiva VRD ellu rakendamisel kui selle eelseisval ülevaatamisel.

Poliitika koordineerimine – lahendus, kuidas paremini ellu rakendada

- ~ VRD ellu rakendamine nõuab rohkem sidusust, paremat koordineerimist ja vähem kapseldunud mõtlemist olemasolevates vee- ja veemajandusalastes ning nendega seotud õigusaktides, seda eriti taoliste uute probleemide valguses nagu uued esilekerkivad saasteained ja kliimamuutused.
- ~ Juhul, kui veejaotamisel tekivad vastuolud, tuleb joogivee tootmisele anda eelis kõikide teiste kasutusvaldkondade ees.
- ~ Vajame sidusate kohustuste kehtestamist prioriteetsete ainete direktiivis, VRD-s, kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitlevas määruses ning muudes kemikaalide-alastes õigusaktides, mis võimaldaks täielikult rakendada „saastaja maksab“ põhimõtet ja saaste tekkemisel kontrollimise printsiipi, selleks et kaitsta keskkonda ohtlike ainete eest ja soodustada tootainete ringlussevõttu tõelises ringmajanduses.
- ~ Kohalikul tasandil tuleb kindlaks teha konkreetsete survetegurid ning võimaldada kohaspetsiifiliste lahenduste väljatöötamist integreeritud moel, et saavutada üldine eesmärk vesikonna tasandil.
- ~ Eelistada tuleb reostuse vähendamist lähtuvalt selle mõjust suubla kvaliteedile ning samuti tuleb silmas pidada kohanemist kliimamuutustega, selleks et saavutada nõuetekohasus pikas perspektiivis.

- ~ Otsuseid tuleb vastu võtta ja täita sobival tasandil, tagades samal ajal sidususe ja kooskõla vesikonna tasandil.
- ~ Finants- ja tegevuskohustused peavad olema selgemad ja paremini jaotatud, et täidetaks ja rakendataks põhimõtet „saastaja maksab“.
- ~ Kliimamuutustele vastupanuvõimeline veemajandus peab muutuma tavapäraseks kõikides ELi poliitikates ning seadma selged püüdlused nii kliimamuutuste leevendamiseks kui nendega kohanemiseks VRD kontekstis.
- ~ EurEau toetab ELi standardite loomist erinevatele kasutusviisidele, et vee taaskasutus oleks ohutu ja turvaline keskkonnale ja tervisele ning kooskõlas olemasolevate ELi määrustega (VRD, põhjavee direktiiv, asulareovee puhastamise direktiiv ja joogivee direktiiv).
- ~ Ühine põllumajanduspoliitika, nitraatide direktiiv ja taimekaitsevahendite määrus tuleks esmajärjekorras ja viivitamata üle vaadata, et tagada ühtselt ja järjekindlalt joogiveevarude nõuetekohane kaitse ning saavutada VRD-s seatud eesmärgid.
- ~ Soovime näha paremat kooskõla suplusvee direktiivi (SVD) ja VRD vahel. SVD-s tuleks näha vahendit, mille abil saavutatakse VRD-s sätestatud hea veeseisund turismipiirkondades.
- ~ Veeteenused peaksid olema paremini integreeritud pikaajalisse linnaplaneerimisse, et saavutada VRD-s seatud eesmärk ning tõhustada kliimamuutuste mõjude leevendamist.
- ~ Soovime vesikonna majandamiskavade ning linnustiku ja elupaikade kaitse direktiivide rakenduskavade ning ülejutusohutuse kavade nõuetekohast ühtlustamist, et välja tuua ühised eesmärgid ja optimeerida lahenduste rakendamist.
- ~ Soovime, et vastavad Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise mehhanismid, nagu näiteks „Horisont 2020“, defineeriksid vee omaette teemana, mille konkreetne roll on saavutada VRD-s seatud eesmärgid.

Poliitika koordineerimine VRD ülevaatamise valguses

- ~ Kooskõlas teiste keskkonnaaspektidega peab VRD-s muutuma tavapäraseks hea valitsemistava, mis hõlmab nii alt-üles kui ülalt-alla kohustuste skaalat.
- ~ VRD ülevaatamisel tuleb tagada joogiveevarude jätkusuutlik kaitse VRD artikli 7 nõuetekohase ellu rakendamise kaudu.
- ~ Toetame kõiki mehhanisme, mis aitavad soodustada kohaliku energia taaskasutamist reoveest.
- ~ Soovime nõuetekohast analüüsi VRD ning linnustiku ja elupaikade kaitse direktiivide vahelisest seosest ning saadud tulemuste integreerimist VRD ülevaatamisel.

Sisukord	Lehekülg
1. Sissejuhatus	4
2. Vesi ja veepoliitika eesmärgid	5
3. Vesi ja kliima	6
4. Vesi ja ringmajandus	8
5. Vesi ja tervis ning kodumajapidamised – joogiveevarude kaitse	11
6. Vesi ja põllumajandus	13
7. Vesi ja energia	14
8. Vesi ja tööstus	16
9. Vesi ja turism	17
10. Vesi ja transport, ruumiline planeerimine ning linnaarendus	19
11. Vesi ja bioloogiline mitmekesisus	20
12. Vesi ja teadusuuringud/innovatsioon	21

1. Sissejuhatus

Vesi on oluline – või, nagu sedastab veepoliitika raamdirektiivi esimene põhjendus: “Vesi ei ole tavaline kaup, vaid pigem pärand, mida tuleb hoida, kaitsta ja sellisena käsitleda.”

Pärast veepoliitika raamdirektiivi 2000/60/EÜ (VRD) vastuvõtmist 2000. aastal on veekeskkonna kvaliteet meie vesikondades ja veevarudes suurel määral paranenud.

Siiski ei saavutatud eesmärgiks seatud kõigi veekogude head seisundit aastaks 2015 ega saavutata ka aastaks 2027. Sellel on mitmeid põhjusi: mitmete vesikondade ametid on seadnud endale madalamad eesmärgid, kulude jaotamine pikemale ajaperioodile toob hilisemad tulemused, ning viimase, kuid mitte vähemolulise põhjusena seavad uued probleemid, nt kliimamuutused ja uued esilekerkivad saasteained, meie veekogud uue surve alla, mis sunnib veekvaliteedi standardeid uuendama.

EurEau usub, et mainitud uute väljakutsete lahendamiseks ja seniste keskkonnanalaste püüdluste säilitamiseks veevarude kaitsel peaksid VRD eesmärgid kehtima jääma ka pärast 2027. aastat. Tarvis on saavutada eesmärgid ning kehtestada uued poliitikameetmed ja määrused, et saavutada kõigi vastavate veekogude hea seisund võimalikult kiiresti järgneva kahe-kolme tsükli jooksul.

ÜRO poolt vastu võetud tegevuskava aastani 2030 ja 17 säästva arengu eesmärki tuleb ELi tasandil ellu rakendada ja arvesse võtta VRD ülevaatamisel.

Oma 17. oktoobril 2016. a vastu võetud järeldustes säästva veemajanduse kohta keskkonnanõukogu „RÖHUTAB [seoses ELi veepoliitika eesmärkide ja kõigi ELi veekogude hea seisundi saavutamise] poliitika sidususe tähtsust ning TOONITAB, et ELi veepoliitika eesmärgid, sealhulgas säästev veekasutus ja -majandus tuleks kõigil tasanditel paremini integreerida muudesse asjakohastesse poliitikavaldkondadesse nagu toit, põllumajandus, kalandus, energeetika, transport, tööstus, ruumiline planeerimine, linnaareng ja turism, ning asjakohastesse ELi rahastamismehhanismidesse“. EurEau toetab seda nägemust ning tahab anda oma panuse konkreetsete aspektide leidmisesse, kus ELi poliitika parem koordineerimine, vastavalt Euroopa veeteenustele, aitaks VRD-d paremini ellu rakendada ja selle eesmäärke saavutada.

Järgnevates temaatilistes peatükkides käsitletakse olulist rolli, mida vesi meie ühiskonnas mängib. Tähele tuleb panna, et kliimamuutuste ja ringmajanduse temaatika on lahutamatult seotud ka mitmete alljärgnevate valdkondadega.

2. Vesi ja veepoliitika eesmärgid

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

ELi veealased õigusaktid, mis on määratletud läbi veepoliitika raamdirektiivi (VRD) ja selle tütaraktide (põhjavee direktiiv 2006/118/EÜ ja prioriteetsete ainete direktiiv 2013/39/EÜ), sätestavad õigusraamistiku ELi ja riiklikul tasandil koordineeritavatele poliitikatele ja tegevustele veevarude kaitsel; seda täiendavad merestrategia raamdirektiiv 2008/56/EÜ (MSRD), nitraatide direktiiv 91/676/EMÜ (ND) ja ülejutuste direktiiv 2007/60/EÜ (ÜD). Niinimetatud veemajanduse direktiivid (asulareovee puhastamise direktiiv 91/271/EMÜ (ARVPD), joogivee direktiiv 98/83/EÜ (JVD) ja suplusvee direktiiv 2006/7/EÜ) on täiendavad seadusandlikud vahendid, mis tagavad tervisliku ja puhta joogivee, puhastatud heitvee turvalise tagasijõudmise keskkonda ning kõigi vastavate veekogude kaitse.

Nende veepoliitika selgroo moodustavate õigusaktide eesmärgid puudutavad erinevaid vee ja veekasutusega seonduvaid aspekte, kuid on suurelt jaolt omavahel seotud ja võivad vastastikku mõjutada nõuetekohasust. Näiteks ARVPD ellu rakendamine aitab saavutada VRD-s sätestatud eesmärgi, kehtestades asulareovee puhastamise kohustuse.

Ehkki veekeskkonna seisundi halvenemise ärahoidmine ja hea seisundi saavutamine on VRD üldeesmärk, on EurEau täheldanud teatavat ebaühtlust või puudulikkust kooskõla ja sidusust erinevate veepoliitikaalaste õigusaktide vahel, aga ka mainitud õigusaktide ja teiste valdkondade õigusaktide vahel, nagu näiteks ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP), kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitlev määrus (EÜ) nr 1907/2006 (REACH-määrus) ning tööstusheidete direktiiv 2010/75/EÜ (THD). Rohkem kui iga üksiku surveteguriga tegelemisega tuleks VRD eesmärkide poole püüelda integreeritud ja süsteemse lähenemisega vee kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamisele. Selline lähenemine peaks võimaldama investeringute prioritiseerimist, mille lõppeesmärk on veevarude kaitsmine kohalikkude eripära arvesse võttes. Et jätkusuutlikult saavutada oma eesmärgid kooskõlas tegevuskavaga aastani 2030, peaks VRD olema enam avatud veekvaliteedi parandamise meetmete koordineerimisele vähemalt teiste keskkonnanäesmärkide, kuid eelistatavalt ka teiste ühiskondlike eesmärkide saavutamiseks loodud meetmetega.

EurEau seisukoht ja lahendused

- VRD ellu rakendamine nõuab rohkem sidusust, paremat koordineerimist ja vähem kapseldunud mõtlemist olemasolevates vee- ja veemajandusalastes ning nendega seotud õigusaktides, seda eriti taoliste uute probleemide valguses nagu uued esilekerkivad saasteained ja kliimamuutused.
- Põhimõtet „saastaja maksab“ ja saaste tekkekohal vältimise meetodit

tuleb täielikult toetada, ning leida hajureostusallikad ja lisada need kohustusliku osana järgmisesse majandusanalüüsi, nagu nõuab VRD artikkel 5 ja lisa III.

- Kohalikul tasandil tuleb kindlaks teha konkreetsed survetegurid ning võimaldada kohaspetsiifiliste lahenduste väljatöötamist integreeritud moel, et saavutada üldine eesmärk vesikonna tasandil.
- Eelistada tuleb reostuse vähendamist lähtuvalt selle mõjust suubla kvaliteedile, samuti tuleb silmas pidada kliimamuutustega kohanemist nõuetekohasuse saavutamiseks pikas perspektiivis.
- Kooskõlas teiste keskkonnaaspektidega peab VRD-s muutuma tavapäraseks hea valitsemistava, mis hõlmab nii alt-üles kui ülalt-alla kohustuste skaalat.
- Otsuseid tuleb vastu võtta ja täita sobival tasandil, tagades samal ajal sidususe ja kooskõla vesikonna tasandil.
- Finants- ja tegevuskohustused peavad olema selgemad ja paremini jaotatud, et täidetaks ja võetaks omaks põhimõtet „saastaja maksab“.

3. Vesi ja kliima

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Kliimamuutuste mõjud kanaliseeruvad peamiselt läbi veeringluse ning selle tagajärjed üle maailma võivad olla laialdased ja ebahätlased.

Veega seonduvad kliimarisikid langevad kaskaadina toidu-, energia-, linna- ja keskkonnasüsteemidele. [...] (Maailmapanga aruanne "Kuival", 2016)

Kliimamuutuste mõju veele kujutab poliitika koordineerimisele üht suuremat väljakutset. EurEau märgib, et muredele muutunud kliima pärast ei ole esialgu veel vastu panna praktilisi tegevusi, mis aitaksid kogukondadel neile mõjudele vastu seista. Veeteenuste vastus kliimamuutustele peaks sisaldama nii meetmeid mõjude leevendamiseks (veeteenuste mõju vähendamine) kui nendega kohanemiseks (mõjudele vastupanuvõimelisemaks muutumine).

Vesi ja kliimamuutuste leevendamine

Mis puudutab veepoliitika raamdirektiivi (VRD), siis mõjutavad kliimamuutused veekogude hea ökoloogilise ja keemilise seisundi saavutamise võimalikkust. Hinnang „hea ökoloogiline seisund“ rajaneb ajaloolistel ja staatilistel võrdlustingimustel, kuid muutub n-ö liikuvaks sihtmärgiks, sedamööda kuidas kliimamuutused jõuavad ELi veekogude ja liikideni. Sagenevad põuad ja madal veetase jõgedes muudavad üha suuremaks probleemiks halveneva veekvaliteedi, seda isegi juhul, kui saasteainete heitkogused vette ei vähene.

Seetõttu kutsub EurEau üles koordineerima ja/või üle vaatama poliitikaid ELi tasandil, selleks et lähenemine kliimamuutuste

leevendamisele oleks järjepidev. Näiteks kehtestab VRD standardid veekeskonna kaitsele, kuid nende standardite saavutamine kliimamuutuste mõju valguses võib nõuda reoveepuhastusjaamadelt täiendavat puhastust. See omakorda võib kaasa tuua suurema energiatarbimise, põhjustades suurenenud süsiniku jalajälje, mis nõrgestab veeteenuse pakkujate poolt tehtud pingutusi mõjude leevendamiseks. Veeteenuste sektor on tavapäraselt olnud energiamahukas valdkond, kuid suutnud viimastel aastatel oma energiatarbimist ja süsiniku jalajälge märkimisväärselt vähendada. Seda positiivset suundumust ei tohiks ohtu seada.

Vesi ja kliimamuutustega kohanemine

Nüüdseks on hästi mõistetud, et üleujutuste ja veepuuduse esinemise muustrites on aset leidmas nihe kliimamuutuste tagajärjel. **Nendeks muutusteks valmistumiseks peab poliitika koordineerimine ELi tasandil võimaldama valdkonna- ja teenuste-ülest koostööd.** Näiteks, tuleb tagada koordineeritus põllumajanduse ja veemajanduse juhtide vahel, kaitsmaks nii toiduainete tootmist kui veevarusid, ja kindlustamaks bioloogilist mitmekesisust ning piisavate ja kvaliteetsete joogiveevarude olemasolu.

Kutsume üles poliitikate-vahelisele koordineerimisele ELi tasandil sellistes valdkondades nagu põllumajandus ja toidutööstus, energiatootmine ning looduslike süsteemide juhtimine ja bioloogiline mitmekesisus, selleks et vastupanuvõime kliimamuutustele saaks tegelikkuseks. Seepärast tervitab EurEau hinnangu andmist ELi kliimamuutustega kohanemise strateegiale. **Mainitud vahend oleks tõhusam, kui see oleks paremini seotud VRD eesmärkide ja mõjuga.** Tulevikus peaksid liikmesriigid integreerima VRD meetmed ka oma riiklikesse tegevuskavadesse. See on oluline, kui me tahame kaitsta veevarusid tuleviku tarbeks ning juhtida aktiivselt veeringlust, pakkudes joogivee- ja kanalisatsiooniteenuseid tänastele elanikele.

VRD ülevaatamisel, mida on oodata 2019. aastal, tuleks hinnata kliimamuutustega kohanemise meetmete olemasolu vesikonna majandamiskavade 2. tsükli ning seda, kas eesmärgid on muutuvale kliimale sobilikud. Näiteks, meetmete programmis toodud kohalikud meetmed on suunatud eesmärkide saavutamisele valgalal tekkivate keskkonnaprobleemide vastu võitlemise teel. Ei saa aga eeldada, et need suudavad võidelda ka selliste globaalsete nähtuste mõjuga nagu kliimamuutused, mis põhjustavad suuri muutusi keskkonnas ja keerukaid, pöördumatuid muutusi veeökoloogias. Samuti peaks VRD sätestama eelise veevõtule joogivee tootmise eesmärgil, et tagada inimõigus veele. Vastavalt kohalikele nõudmistele tuleb tõsta veejaotusvõrkude tõhusust ja vajadusel edendada vee taaskasutust.

VRD-d üle vaadates ja asulareovee puhastamise direktiivile hinnangut andes

on sobiv aeg ka reoveeinfrastruktuurid kliimatingimustele vastupanuvõimeliseks muuta ja kohandada vahelduvate kliimatingimuste, nt tugevate vihmasadudega. Rakendatavad lahendused peavad olema kooskõlas linnaplaneerimise pikaajalise nägemusega. Seetõttu peitub võti vastupanuvõime saavutamiseks veekvaliteedi eesmärkide, linnaplaneerimise ja vesikonna majandamiskavade omavahelises koordineerimises.

EurEau seisukoht ja lahendused

Kliimamuutustele vastupanuvõimeline veemajandus peab muutuma tavapäraseks kõikides ELi poliitikates. Veeteenuste pakkujad on valmis olema ambitsioonikad ja pakkuma välja lahendusi veega seonduvatele riskidele, mis kaasnevad kliimamuutustega.

Me ei suuda seda teha üksi, kuid tarvis on terviklikku, valdkonna-ülelt lähenemist.

Kliimamuutustele vastupanuvõime tugevdamiseks vajalike lahenduste elluviimine nõuab investeringuid. Veeteenused peavad aga jääma taskukohaseks ning rakendada tuleb kulude katmise ja „saastaja maksab“ põhimõtet, järgides 3T metoodikat ehk kulude katmist tariifidest, maksudest ja toetustest.

Soovime näha selget poliitika koordineerimist kliimamuutuste osas, mis seaks selged püüdlused nii kliimamuutuste leevendamiseks kui nendega kohanemiseks VRD kontekstis.

Soovime, et erinevad ELi tasandil veesektorile kehtestatud poliitilised vahendid oleksid omavahel paremini koordineeritud, selleks et kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetodeid oleks võimalik rakendada tõhusalt ja kiiresti.

4. Vesi ja ringmajandus

Vee taaskasutus

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Paljud liikmesriigid seisavad aina enam silmitsi veevarude kriisiga ning ainus viis selle lahendamiseks on integreeritud veevarude majandamise kaudu, mille üks strateegilisi valikuid veepuuduses kannatavates piirkondades on vee taaskasutus.

Euroopa Komisjoni teatise „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“¹ järgi on vee taaskasutus üks põhitegevusi, millest tõuseb nii keskkonnavalast, ühiskondlikku kui majanduslikku kasu; see on võimalus vähendada veepuudust ja parandada veevarude majandamist, soodustades seejuures jätkusuutlikku majandust ja edendades töökohtade loomist. Veest saab ringmajanduse paradigma, arvestades

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0614&from=EN>

selle fundamentaalset ja valdkonnaülest funktsiooni kõikides sektorites.

Üleminek ringmajandusele annab võimaluse majandust ümber kujundada ja luua uusi jätkusuutlikke konkurentsieeliseid, ning toob kaasa süsteemse muutuse, kus:

- ~ avalikud ja erafinantseerimise allikad nõuavad täiustatud tehnoloogiate ja protsesside laiendamist, infrastruktuuride arendamist ja tihedamat koostööd osapoolte vahel;
- ~ vaja läheb ühiskondlikku dialoogi, haridus- ja koolitussüsteeme; ja
- ~ võtmerolli mängib innovatsioon, mitte ainult jätkusuutlike tehnoloogiate, vaid ka uute partnersuhete, uute ärimudelite, innovatiivsete veepoliitikate ja uute valitsemisvormide juures, mis peavad olema integreeritud ja sisaldama kõigi sidusrühmade, eriti kodanikuühiskonna osalemist, kaasamist ja pühendumist. Lisaks on vaja uusi kommunikatsioonistrateegiaid, mis oleksid aktiivsed, kaalutletud ja spetsiaalselt kohandatud.

Vee taaskasutust tuleb kaaluda meetmena veepoliitika hierarhia kontekstis. Üks peamisi takistusi on puuduv ühtlustatus õigusraamistikus, mis ohjaks vee taaskasutusega seonduvaid tervise- ja keskkonnariske ELi tasandil, ning seega puuduv kindlus vee taaskasutuspraktikate tervise- ja keskkonnaohutuses.

ELi tasandil ei ole reovee taaskasutamisele seatavaid tervise- ja keskkonnaohutuse tingimusi eraldi reguleeritud, kuid vastavat seadusandlikku ettepanekut on oodata enne 2017. aasta lõppu. Vee taaskasutust on mainitud ühe võimaliku meetmena veepoliitika raamdirektiivi (VRD) kvaliteedieesmärkide saavutamiseks, samuti sedastab asulareovee puhastamise direktiiv (ARVPD), et "puhastatud reovett tuleb võimaluse korral võtta taaskasutusse".

Oluline on kaitsta joogiveeks mõeldud pinna- ja põhjavee kvaliteeti negatiivsete mõjude eest. Vee taaskasutusele seatavad kvaliteedinõuded peavad vastama VRD, põhjavee direktiivi, ARVPD, nitraatide direktiivi ja joogivee direktiivi nõuetele.

EurEau seisukoht ja lahendused

Vaatamata vee taaskasutuse kasvavale rollile takistab taaskasutusprojektide väljatöötamist Euroopas asjakohase õigusraamistiku puudumine. ELi-ülese õigusraamistiku puudumine, mis julgustaks standardite ühtlustamisele, on takistuseks taaskasutuse ergutamisel, sest see põhjustab ebakindlust reeglite osas, mida iga liikmesriik võib kehtestada, ning usaldamatust taaskasutuseks pakutava vee kvaliteedi suhtes. Sel põhjusel toetame ELi miinimumstandardite kehtestamist erinevatele kasutusalaadele, et tagada vee taaskasutus, mis oleks ohutu ja turvaline keskkonnale ning tervise- ja toiduohutusele. Samas ei tohiks see muuta vee taaskasutust kohustuslikuks.

Samuti tuleb tagada vastavus VRD, PVD, ARVPD, ND ja JVD nõuetele.

Toitainete taaskasutus

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Lisaks eelpool mainitud VRD-le, veemajanduse direktiividele ja Euroopa Komisjoni ringmajanduseteemalisele teatisele hõlmab toitainete taaskasutust reguleeriv õigusraamistik järgnevaid õigusakte:

- ~ reoveesete direktiiv 86/278/EMÜ (RSD),
- ~ määrus nr 2003/2003 väetiste kohta,
- ~ kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitlev määrus nr 1907/2006 (REACH-määrus),
- ~ biotsiidide määrus nr 528/2012 (BM),
- ~ taimekaitsevahendite määrus nr 1107/2009 (TKVM),
- ~ kosmeetikatoodete määrus nr 1223/2009 (KTM),
- ~ jäätmete raamdirektiiv 2008/98/EÜ.

Vee-ettevõtted hoolitsevad elanike põhivajaduste ja tervise eest, varustades neid ohutu joogiveega ja kogudes kokku reovee, mis tuleb puhastada enne keskkonda tagasi juhtimist. Puhastusprotsessi saadusena tekib reoveesete. Reoveesete võib olla väärtuslik toitainete ja orgaanika allikas, mida saab orgaanilise või mineraalväetisena ja mullaparandusainena keskkonnas uuesti ringlusse võtta. See on võimalik juhul, kui saasteainete sisaldus settes on madal. Julgustades ühelt poolt kasutusele võtma häid praktikaid, mis näevad ette vähem kemikaale, ning teiselt poolt taaskasutades reoveesettes sisalduvaid toitaineid ja orgaanikat, toome kasu mulla kvaliteedile ja panustame lõppkokkuvõttes suublate kvaliteedi parandamise ja/või halvenemise ärahoidmise.

Veevarude kaitse seisukohalt ei tohiks veekaitsevööndites kasutada pestitsiide ega toitaineid, nt väetisi ja reoveesetet.

EurEau seisukoht ja lahendused

EurEau toetab saasteainete kontrollimist nende tekkekohal ja kutsub üles looma seadusandlust, mis võimaldaks kvaliteetset reoveesetest toodetud toitainete ohutut taaskasutamist kontrollitud olukordades.

Tugev kemikaalide-alane seadusandlus ja tõhus kontroll saaste tekkekohal on jätkusuutliku toitainete ringlusse võtmise juures olulised ning aitavad viia saasteainete sisalduse kanalisatsioonis miinimumini. Meie ühiskonnas mõjutavad kemikaalid reovee kvaliteeti ja sellest tulenevalt ka reoveesete kvaliteeti. Seega vajame, et sidusad kohustused oleksid paika pandud prioriteetsete ainete direktiivis, VRD-s, REACH-määruses ja teistes kemikaalide-alastes õigusaktides.

EurEau kutsub üles kehtestama Euroopa saaste lakkamise kriteeriumid

orgaanilistele väetistele nagu kompost ja sete, eriti kui sisendmaterjalina on kasutatud kvaliteetset reoveesetet. Ka aitaks ressurside suunamine reoveesette riskijuhtimisealastesse teadusuuringutesse soodustada jätkusuutlikke lahendusi ja lihtsustada ringlussevõttu, kasvatades usaldust ringlusse võetud materjalidest toodetud orgaaniliste väetiste vastu.

Vajame Euroopa tasandil õigusakte ja stiimuleid, et välja töötada üks ühine Euroopa turg taaskasutusse võetavatele toitaineitele, mis suudaks võistelda esmase tooraine põhiste väetistega. Seda toetaks tuhandeid taaskasutusse võetud toodete, nt struviidi, biosüsi ja fosfori, lülitamine ülevaadatavasse väetiste määrusesse. EurEau teeb ettepaneku luua üleeuroopalised fosfori taaskasutusse võtmist toetavad mehhanismid, kuid sellised, mis toetaksid taaskasutusviise, mille puhul on omavahel kõige paremini tasakaalus majanduslik elujõulisus ja kogumõju keskkonnale. Need mehhanismid võivad olla kehtestatud nii taaskasutusse võetud fosfori kasutamisele ergutavate stiimulite kui ka nõuetena.

5. Vesi ja tervis ning kodumajapidamised – joogiveevarude kaitse

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Viimase 40 aasta vältel on keskkonnaalane seadusandlus püüdnud kaitsta joogiveevarusid, et tagada tervisliku ja puhta joogivee jõudmine tarbija kraani. Tänu veepoliitika raamdirektiivile (VRD) näeme mõningast paranemist (või siis edasise halvenemise peatumist) veeallikate kvaliteedis. Siiski on joogiveevarude kaitstes veel palju teha, eriti selles osas, mis puudutab nitraatidest, pestitsiididest ja uutest esilekerkivatest mikroaastainetest pärinevat reostust.

Veeallikate kaitsmine saastumise eest on elutähtis, kui tahame tagada puhta ja ohutu joogivee nii tänastele kui tulevastele põlvetele. Vee-ettevõtjad püüavad seda teha, kuid vajavad jõulist ELi seadusandlust, et säilitada joogiveevarusid. Tervisliku ja puhta joogivee mõiste kätkeb endas pigem ennetavat allikakaitset kui keerukate puhastusetaappide lisamist, et tagada joogivee kvaliteeti.

Tänini ei ole VRD ellu rakendamisel mitmetes piirkondades suudetud integreerida joogiveeallikate kaitset tulemuslikult vesikonna majandamiskavadesse ja meetmete programmi.

VRD artikkel 3 sätestab, et liikmesriigid tagavad veekogudele, mida kasutatakse olmevee võtmiseks või mida kavatakse tulevikus selleks kasutada, vajaliku kaitse eesmärgiga hoida ära nende kvaliteedi halvenemine, **et vähendada joogivee tootmiseks vajalike veepuhastustoimingute ulatust (artikkel 7 lõige 3).**

Hoolimata sellest, et artikkel 7 lõige 3 on oluline tervisliku ja puhta joogiveevarustuse jätkusuutlikkuse seisukohast, ei ole see suutnud anda käegakatsutavaid tulemusi. Ilmselgelt on vajadus VRD parema ellu rakendamise järele.

Veelgi enam, veepoliitika raamdirektiivi (VRD) ja prioriteetsete ainete direktiivi kohaselt tuletatud keskkonnakvaliteedi standardite vahel valitseb praegu lahknevus.

Eelseisev VRD ülevaatamine pakub suurepärasest võimalusest parandada JVD ja VRD vahelist sidusust. Esiteks, veeohutuskava põhimõtte lisamine JVD-sse allikast kuni kraanini võib kasuks tulla VRD-s sätestatud veevarude kaitse integreerimisele. Teiseks, ettevaatusprintsipi rakendamine kemikaalide-alase seadusandluse integreeritud lähenemise omaksvõtmise kaudu võimaldab järgida pinna- ja põhjaveele kehtestatud keskkonnaalaseid kvaliteedistandardeid.

Veevaestes piirkondades tuleb vesikonna majandamiskavades toetada alternatiivsete veevarude uurimist, et kaitsta looduslike veevarude kättesaadavust joogivee tootmise eesmärgil (vt 4. peatükk).

Me usume, et veejaotussüsteemi veekadudega tegelemine on veetarnija rolli ülioluline osa. Lekete vähendamine on vaid üks poliitilisi vahendeid võitlemaks veepuuduse, veestressi ja põuaga. Lekete taset tuleb hinnata rahvusvaheliste raamistike ja meetodite põhjal, selleks et saadud andmeid oleks võimalik võrrelda. Lekete vähendamist tuleb hinnata lokaalselt ja tuginedes põhjendatud otsustele, arvestades seejuures kõiki majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkondlikke välismõjusid, ehk vältida tuleb „üht kõigile sobivat“ lahendust. Lekete tase on oluline veejaotussüsteemi kvaliteedi näitaja ning sellega tegelemine toob kasu infrastruktuuri täiustamise ja veevarustuse töökindluse säilitamise näol.

Ja viimasena, kodumajapidamistes tarbitakse tööstuslikke tooteid, mis tekitavad eri liiki aina enam muret põhjustavaid saasteaineid, mille teekond lõpeb reovees. Nende uut liiki saasteainete eemaldamine nõuab täiendavat puhastamist, kuivõrd asulareovee direktiivis nõutud tasemel puhastus sellega toime ei tule. EurEau toetab saaste tekkekohal kontrollimise meetodit ja tootja laiendatud vastutust, et vältida nende toodete sattumist keskkonda ja selle tõttu kasvavat survet veeorganismidele.

EurEau seisukoht ja lahendused

Joogiveevarude parema ja jätkusuutlikuma kaitse suunas püüeldes tuleb täita rida võtmetingimusi:

- ~ juhul, kui veejaotamisel tekivad vastuolud, tuleb joogivee tootmisele anda eelis kõikide teiste kasutusvalade ees;
- ~ VRD ülevaatamisel tuleb tagada joogiveevarude jätkusuutlik kaitse (artikli 7 kohaldamine);
- ~ joogiveevarude kaitse on ülimuslik kõigi teiste huvide suhtes;

- ~ ettevaatusprintsipi tugevdamine kemikaalide-alastes õigusaktides, mis võimaldab parandada JVD ja VRD vahelist täiendavust;
- ~ saaste kontrolli rakendamine selle tekkekohal;
- ~ põhimõtte „saastaja maksab“ rakendamine koos kulude kandmisega;
- ~ selge kohustuste jaotus ametivõimude ja sidusrühmade vahel.

Koordineeritud poliitikad ja tegevused peaksid paremini uurima suure potentsiaaliga sümbioosi valgala kaitse ja looduskaitse vahel, ning pöörama pilgu ka rohelise infrastruktuuri idee poole.

6. Vesi ja põllumajandus

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Inimtekkeliste ainete, nt fosfori, nitraatide, pestitsiidide, veterinaarravimite ning nende metaboliitide ja muundumissaaduste intensiivne kasutamine põllumajanduses avaldab aina kasvavat mõju joogiveevarude kvaliteedile. Varem või hiljem võivad need ained sattuda veeringlusse ning jõuda joogiveevõtuks tarvitataavate veevarudeni, mis võib avaldada kahjulikku mõju vee-ettevõtete võimekusele tagada vastavus tervisele ohutule joogiveele kehtestatud regulatiivsete kvaliteedistandarditega ilma veepuhastust tõhustamata.

ELi seadusandlus rajaneb ettevaatusprintsibil, saaste tekkekohal kontrollimise printsibil ja „saastaja maksab“ põhimõttel.²

Veevarude kaitset ja põllumajandustavasid käsitlev õigusraamistik hõlmab veepoliitika raamdirektiivi (VRD), ühist põllumajanduspoliitikat (ÜPP), nitraatide direktiivi (ND) ja taimekaitsevahendite määrust (TKVM).

EurEau seisukoht ja lahendused

Olemasolevaid ELi õigusakte, mis käsitlevad põllumajanduse mõju joogiveevarudele, tuleb paremini ellu rakendada ja isegi üle vaadata. Esmatähtsaks tuleb pidada ÜPP, ND ja TKVM kohest ülevaatamist, sest ükski neist ei kaitse joogiveevarusid ühtselt ja järjekindlalt (keskendudes eriti veekaitsevöönditele) ega saavuta VRD eesmärke.

Põhjalik seos tuleb luua mainitud põllumajandusvaldkonna poliitikate ja VRD, põhjavee direktiivi (PVD), prioriteetsete ainete direktiivi ja joogivee direktiivi vahel, võttes eriti arvesse kliimamuutusi ja põllumajandusest tingitud liigset veevõttu.

Üle tuleb saada praegusest kapseldunud mõtlemisviisist (keskkonna

² Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 191 lõige 2.

peadirektoraat, põllumajanduse peadirektoraat ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraat). Taimekaitsevahendite range autoriseerimisprotsess on vajalik, selleks et pikemas perspektiivis tagada veevarude kaitstus nende ainete eest ning viia negatiivsed mõjud miinimumini või neid ennetada. Juhul kui veekvaliteedi standardite rikkumine leiab aset põllumajandustegevusest tingituna, peab see kaasa tooma kohustuslikud meetmed mainitud tegevuse tagajärjel tekkivate ainete heitkoguste vähendamiseks. VRD standardid peavad olema seotud mainitud ainete heitkogustele põllumajanduspoliitikates kehtestatud standarditega. Seetõttu on ka oluline määrata põllumajanduse keskkonnameetmetele selged ja mõõdetavad eesmärgid.

Rangete keelustamise kriteeriumide sisseviimine toimeainete autoriseerimisprotsessi annab tunnistust sellest, et Euroopa seadusandja on teadlik vajadusest võidelda taimekaitsevahendite mõjuga keskkonnale. Keelustamise nõuded, mis hakkavad kehtima alles siis, kui pestitsiidide tootjad alustavad loa taotlemist uute toimeainete kasutuselevõtuks, peaksid arvesse võtma VRD veekvaliteedi standardeid.

Keskkonnahoidlikke meetmeid, mida ÜPP juba sisaldab, peab rakendama süstemaatilisemalt. Täna ei anna nende meetmete rakendamiseks kasutada olevad rahalised vahendid oodatud tulemusi VRD eesmärkide osas. ÜPP ülevaatamise valguses on oluline neid meetmeid tugevdada ja rakendada, veendumaks et põllumajandus vähendab oma mõju pinna- ja põhjaveele.

Veevaestes piirkondades võib oluliseks lahenduseks kujuneda uute veevarude uurimine. Vee taaskasutust käsitleva ühtlustatud seadusandliku vahendi väljatöötamine aitaks tõsta teadlikkust ja kasvatada usaldust selle ressursi vastu, eeldusel et see vastab olemasolevale regulatsioonile, eriti VRD-le, PVD-le, ND-le, JVD-le ja asulareovee puhastamise direktiivile, ning täiendab neid.

7. Vesi ja energia

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Veepoliitika raamdirektiivi (VRD) ja seda täiendavate veemajanduse direktiivide eesmärkide saavutamiseks vajalike joogivee- ja reoveeinfrastruktuuride rajamine ja opereerimine on väga energiamahukas. Energiat tarbides aitab veesektor kaasa kliimamuutustele, samuti tuleb energia puhul rääkida süsiniku jalajäljest. Uut määrust või keskkonna kvaliteedistandardit kavandades tuleb terviklikult läheneda küsimusele, kuidas leida tasakaal parema veekvaliteedi ja kliimamuutuste võimaliku kasvava mõju vahel.

Veeteenuste sektor on tavapäraselt olnud energiamahukas valdkond, kuid viimastel aastatel oleme suutnud oma energiatarbimist ja süsiniku jalajälge vähendada. Paljudes liikmesriikides on käimas algatused, mille eesmärk on

muutuda energia-neutraalseks. Samal ajal kasvab tendents sundida puhastusjaamu astuma veel samm edasi, et neist saaksid taastuenergia (elektri ja soojuste) tootjad. Reoveest ja reoveesetest taaskasutatav energia peaks suutma katta hinnanguliselt 2% kogu Euroopa energiavajadusest³, seega võiks veesektoril olla oma roll energiasüsteemi ümberkujundamises. Energia taaskasutamine on aga veel vähe arenenud ja alakasutatud, ning puuduvad rahalised stiimulid optimaalseks taastuva energia tootmiseks, mis aitaksid ületada investeeringute pika tasuvusaja probleemi. Samuti ei loeta reoveepuhastusjaamu energiatootjateks, mistõttu ei ole energia tootmine kolmandatele osapooltele mitte alati lubatud.

Teisalt on veesektor ise üks suuremaid veetarbijaid ja see mõjutab veebilanssi (jõgede vooluhulka ja joogivee tootmiseks vaja mineva toorvee kogust). Energiasektori heitkogused mõjutavad veekeskonda infrastruktuuri kaudu (tammid) või muutes ökosüsteemi (kõrgem temperatuur elektrijaamade ümbruses).

Oodata on nende vee ja energia omavahelisest seotusest tulenevate probleemide jätkuvat kasvu⁴.

- ~ 90% ülemaailmsest energiatootmisest on veekulukas (UNDESA⁵). Aastaks 2035 kasvab energiatarbimine 50%, mis tingib veetarbimise tõusu 85% võrra.
- ~ Selline tõus energia tootmiseks vajamineva vee tarbimises kasvatab konkureerivat nõudlust neis Euroopa paikades, kus veevarude nappus on niigi märkimisväärne.
- ~ Olulise ja aina kasvava osa taastuvast energiast toodetava primaarenergia kogutoodangust moodustab hüdroenergia (Eurostati 2013. aasta andmetel 16,6%⁶).
- ~ Mitmekesisuv energiasektor võib avaldada uut survet kättesaadava vee kvaliteedile ja kvantiteedile (kildagaas jt).

EurEau seisukoht ja lahendused

- ~ Joogivee- ja reoveeteenust pakkuvad ettevõtjad peavad püüdlema selle poole, et vähendada oma teenusteks vajaminevat energiatarbimist. Reoveesektoril on märkimisväärne, kuid seni teadvustamata potentsiaal fossiilkütuseid asendava energia tootmiseks. Fossiilkütuste asendamine kohaliku energiatootmisega aitab vähendada kliimamuutuste mõju ja pikemas perspektiivis saavutada VRD-s seatud eesmärged. EL peaks seda võimaldama, pakkudes selleks

³ Hoff, H. „Kuidas mõista seotust: taustadokument 2011 Bonnisis toimunud konverentsile „Vee, energia ja toiduga kindlustatuse omavaheline seotus.““ Stockholmi Keskkonnainstituut (SEI), Stockholm, Roots.

⁴ Rahvusvaheline Energiaagentuur 2016, „Maailma energiaväljavaade 2016“, lk 347.

⁵ http://www.un.org/waterforlifedecade/water_and_energy.shtml.

⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environmental-data-centre-on-natural-resources/natural-resources/energy-resources/hydropower>.

- vajalikke rahalisi stiimuleid, mis ergutaksid investeringute kavandamist energiatootmisesse kohalikest allikatest, eriti reoveest.
- ~ Selleks, et ära kasutada kogu reoveest energia tootmise potentsiaal, tuleks arvesse võtta kõiki energiaallikaid – elektri, soojuse ja jahutuse tootmist reoveesette kääritusprotsessi ja/või põletamise käigus tekkivast biogaasist, ning reoveest vabaneva soojuse kasutamist. Innovatsioon tehnoloogias võib ilmsiks tuua ka uusi energiaallikaid.
 - ~ Olulisim on, et vee ja energia omavaheline seotus pälviks enam poliitilist tähelepanu. Poliitilised otsused ja uued reeglid moodustavad olulise osa sellest seotusest tingitud probleemide lahendamisel. Eeltingimuseks on veekvaliteedi säilimine ja põhjaveekihtide olemasoleva kvaliteedi säilitamine.
 - ~ Põhjaveekihte võib kasutada soojusenergia salvestina (soojenduse või jahutuse eesmärgil), eeldusel et see ei mõjuta negatiivselt teisi aspekte (põhjavee kvaliteet, pinnaveekogude kvaliteet, jne).

8. Vesi ja tööstus

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Tööstus on üks paljude osapoolte seast, kes konkureerivad veevarude kasutamise nimel ja ka saastavad neid. Seda reguleeriv õigusraamistik hõlmab veepoliitika raamdirektiivi (VRD), merestrategia raamdirektiivi, asulareovee puhastamise direktiivi (ARVPD), tööstusheidete direktiivi (THD), kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitlevat määrust (REACH-määrus), ning kõiki biotsiide, pestitsiide, ravimeid, ning kaupades ja toodetes ja nende kavandamisel kasutatavaid keemilisi aineid käsitlevaid ELi õigusakte.

Tööstuses vajatakse vett mitmetel eesmärkidel: jahutamise tarbeks, tootmisprotsessides, puhastamiseks. Kasutatava vee kogused ja kvaliteedinõuded erinevad sõltuvalt eesmärgist ja tootmissektorist.

Toidutööstuse ranged hügieeninõuded esitavad spetsiaalseid nõudeid. Põllumajandustoodete töötlemisel on ülioluline, et veeteenuste osutajal oleks puhta vee tootmiseks juurdepääs piisava kvaliteediga veevarudele. Veest sõltub iga töötlemisprotsessi etapp.

ELi veekvaliteedile seatud eesmärgid on ühtviisi ambitsioonikad kõikjal ELis, kui pole võimaldatud teha neis erandeid. Veekvaliteedile seatud eesmärkide saavutamine sõltub tööstusettevõtete veetarbimisest ning vette ja reoveepuhastitele suunatavatest saastekogustest. Sama kehtib ka tarbekaupade tööstuse kohta kaupade keemilise koostise ja kavandamiseks tarbitava vee tõttu. THD ellu rakendamiseks töötab Euroopa Komisjon välja parima võimaliku tehnika (PVT) viitedokumendid ehk BREF-dokumendid. Võrreldes keskkonnakvaliteedi standardites kehtestatud väärtustega võivad PVT

järeldustes veeheitmeteale sätestatud piirväärtused olla väga kõrged. See raskendab prioriteetsete ainete direktiivis (PAD) kehtestatud keskkonnakvaliteedi standardite saavutamist.

Paljudes liikmesriikides tähendavad kanalisatsioonisüsteemi juhitavad tööstusheitmed reostuskoormust reoveepuhastusjaamadele (RPJ). Tehnoloogia ei suuda eemaldada kõiki reostusaineid, mis seetõttu juhitakse veekeskonda. Koormus keskkonnale kasvab ka sellisel juhul, kui RPJ-i jõudvad vooluhulgad kasvavad, kuid saasteainete heitekonsentratsioonid püsivad samal tasemel. Kanalisatsioonisüsteemi juhitavad heitkogused võivad saastada reoveeset, mis takistab ressursitõhusat ringmajandust, nt fosfori taaskasutust.

Kemikaalide tootjad, importijad ja kasutajad ei arvesta piisavalt ELi veekvaliteedi nõudeid, eriti pidades silmas veevarude vähenemist ja vee pärast kasvavat konkurentsi.

EurEau seisukoht ja lahendused

- ~ Rangemad nõuded tööstusele ja kemikaalidele on edasiviivaks jõuks innovatsioonis, asenduste leidmisel ja uute töökohtade loomisel ELis.
- ~ Kontrolli kehtestamine tööstusheitmete tekkekohal on tõhusam kui tootmisahela lõpulülides, samuti on see ringmajanduse eeltingimus, mille sätestab ka ELi leping. Kemikaalide autoriseerimisel peavad tööstused olema läbipaistvad oma heitkoguste, sh neis sisalduvate ainete omaduste ja koguste osas.
- ~ Oluline on tugevdada ELi kemikaale, pestitsiide, ravimeid ja tarbekaupu puudutatavat seadusandlust kooskõlas VRD-s ja merestrateegia raamdirektiivis sätestatud veekvaliteedinõuetega.
- ~ THD-d tuleb täiendada nõudega vett ringlusse võtta või muul moel säästa, juhul kui puhasti asub veevaeses või põua all kannatavas piirkonnas paikneval valgalal, või on ühendatud RPJ-iga, mille keskkonnamõju tuleb vähendada rohkem kui ARVPD-s nõutud.
- ~ Riiklik seadusandlus peab tagama, et tööstuslik reovesi läbib vajaliku puhastusprotsessi ega takista või raskenda keskkonna seisukohast vastuvõetava reoveesette kvaliteedi saavutamist.
- ~ Kemikaalid võivad keskkonda, sealhulgas osaliselt ka reovette sattuda kogu toodete elutsükli vältel. Vaja on luua paremad seosed PAD ja kemikaalide määruse vahel.

9. Vesi ja turism

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Turismile toob hea keskkonna- ja veekvaliteet ning vee kvantiteet kasu, kuid ka turism ise mõjutab joogiveevarustust ja veereostust. Teisalt on turism tihti liikuma panevaks jõuks hoogu koguval veeinfrastruktuuride ja

-kvaliteedi taastamisel.

Turism moodustab hinnanguliselt 10% Euroopa Liidu SKP-st ja loob 12% kõikidest töökohtadest. Lisaks on Euroopa Liit jätkuvalt maailma soosituim turismisihtkoht. Turism võib tõsta märgatavalt avalikku veekasutust, eriti suvisel puhkuste tipp-perioodil ning iseäranis Lõuna-Euroopa rannikualadel, mis niigi kannatavad arvestatava veestressi käes. Lisaks toidu- ja joogivalmistamisele ning isiklikule hügieenile seostuvad turismiga ka tegevused, mis tõstavad märkimisväärselt veetarbimist, nt ujumine ja golf (viimane vajaduse tõttu kasta golfiväljakuid)⁷. Veelgi enam, turism kasvatab arvestataval määral nõudlust kohalike vee- ja kanalisatsiooniteenuste järele, mis avaldab survet selle infrastruktuuri jätkusuutlikule kasutusele. Et vältida turismi kahjulikke tagajärgi keskkonnale, tuleks säästlikku veekasutust soodustada konkreetsele valdkonnale kohaldatud tegevuskava kaudu.

ELi turismipoliitikat on arendatud piiratult, mis annab tunnistust ELi nõrgast kompetentsist antud valdkonnas. Oma 2010. aastal välja antud teatises uue Euroopa turismi tegevuskava kohta⁸ väljendas komisjon vajadust võtta turismi tegevuskavas arvesse sektori struktuuriga seotud väljakutseid. Komisjon rõhutas, et "turismiteenuste pakkumisel tuleb edaspidi võtta arvesse piiranguid, mis on seotud kliimamuutuse, piiratud vee- ja energiaressurssidega, survega looduslikule mitmekesisusele ning massiturismi märkimisväärse mõjuga kultuuripärandile. Turismiettevõtted peavad piirama joogivee tarbimist põuaahu korral ning vähendama kasvuhooonegaaside heitmeid ja keskkonnamõjusid."⁹

Komisjon tunnistas oma teatises vajadust muuta Euroopa turism jätkusuutlikumaks. Teatise järel on komisjon loonud mitmeid vahendeid, et lihtsustada ettevõtete usaldusväärset keskkonnajuhtimist, näiteks ELi ökomärgise ning ühenduse keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemi (EMAS). Komisjon on varustanud liikmesriigid ka dokumentidega, mis hõlbustavad Euroopa keskkonnaalaste õigusaktide rakendamist, seda nii üksikprojektide kui ka strateegilise planeerimise tasandil.¹⁰

EurEau seisukoht ja lahendused

Veepoliitika raamdirektiivi (VRD) edasisest ellu rakendamisest ja eriti selles sisalduva hea veeseisundi saavutamisest tõuseb tulu nii keskkonnale kui turismile. VRD artiklis 11 kehtestatud põhimeetmed sisaldavad ka näiteks suplusvee direktiivis nõutud sätete rakendamist. On tõendust leidnud, et

⁷ Euroopa Keskkonnaagentuur, 2009. „Euroopa veeressursid – veepuuduse ja põuaga kohanemine“.

⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele: „Euroopa kui maailma soosituim turismisihtkoht – uus Euroopa turismi tegevuskava“ /* <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0352&from=ET>

⁹ *Ibid.*

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm.

suplusvee kvaliteedistandardite kohta elanikele jagatav teave mõjutab turismisihtkohtade valikut. Niisiis võib sellest kujuneda stiimul, mis tagab suplusvee kvaliteedistandardite kehtestamise.

Hea veeseisund toob hulgaliselt majanduslikku kasu – vähenevad kulutused veepuhastusele, puhta vee ja toidu kindlustamisele ning üleujutuste ja põua ohjeldamisele, ning kasvavad puhke- ja turismivõimalused. Vesikonna tasandil toob arvukas jõgede taastamine järk-järgult kaasa märkimisväärselt positiivse mõju kohalike stabiilsete töökohtade loomisele ja majandusarengule. Näiteks 10-20% Põhja-Prantsusmaal asuva Artois-Picardie' vesikonna majandusest sõltub puhtast suplusveest. Nn Opaalrannikul loob turism aastas 1 miljardi euro suuruse käibe, mis moodustab 40% vesikonna SKP-st. Hinnanguliselt 30-50% külastajatest tühistaksid oma reisi halva veekvaliteedi korral.¹¹ Turismist tulenevaid võimalikke majanduslikke eeliseid võiks arvesse võtta, et edendada vesikonna majanduskavade 2. tsükli rakendamist, mis omakorda peaks suurendama hea seisundi saavutanud veekogude arvu.

Territooriumi atraktiivsust turistide silmis võiks tõsta ka üleujutuste ennetamise strateegiate tõhus rakendamine. Üleujutuste direktiivi sätteid on taganud selle, et üleujutuste riskid üle ELi on suurelt jaolt kaardistatud ning plaanid nende riskide ohjamiseks edenevad.

Siiski võiksid liikmesriigid rohkem rakendada kättesaadavaid ELi vahendeid üleujutuste riski vähendamiseks, taastades lammisid ja märgalasid, mis lähevad üha enam hinda puhke- ja vaba aja veetmise paikadena.¹² Investeeringute ergutamise stiimulid võib lisada üle vaadatavasse üleujutuste direktiivi, mis kooskõlastatakse VRD rakendamise tsükliga.

10. Vesi ja transport, ruumiline planeerimine ning linnaarendus

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Linnaarendus kasvab koos vajadusega organiseerida infrastruktuure – transporti, veevõrke, parke, äri- ja elurajoone. Linnade kasvuga käib harilikult kaasas kõvakattega alade laienemine. Kliimamuutustega kaasnevad sagenevad suure intensiivsusega vihmahood, mis toovad kaasa suurema äravoolu ulatuslikelt kõvakattega aladelt. Üleujutuste ärahoidmiseks tuleb vihmavesi eemale juhtida. Samal ajal peab ohjama äravooluga juhivat reostust, et vältida suublade seisundi halvenemist.

Teisalt on veel linnades mitmeid rolle ja eeliseid. Veetranspordi kasutamine kaupade ja inimeste veol aitab vähendada süsiniku jalajälge. Rannikulinnades on

¹¹ Euroopa Keskkonnabüroo ettekanne „Vesikonna majandamiskava 2. tsükkel: tervemad jõed, vähem tamme, kraave ja lämmastikku“, 2015.

¹² ELi Vee Liit, Lisa 2: „Veesektori põhiprioriteedid Junckeri juhitava komisjoni perioodil (2014-2019)“

hea kvaliteediga suplusvee juurde loodud vaba aja veetmise võimalused. Ja viimasena – roheline infrastruktuuri, nt parkide ja tiikide taastamine või rajamine mõjutab linnades valitsevat õhutemperatuuri.

Kaks mõõdet – liigne vesi, mis vajab ära juhtimist, ning kasvav veehulk, mis võimaldab laiendada elanikele pakutavaid teenuseid – võivad näida vastuolulisena. Õige planeerimise ja ettenägemise korral võib aga vajalikest infrastruktuuridest tulu tõusta nii keskkonnateenustele kui linnade turvalisusele.

EurEau seisukoht ja lahendused

- ~ Veesektor peab alati olema kaasatud linnaplaneerimist puudutavate otsuste langetamisse kohalikul tasandil.
- ~ Tarvis on integreeritud ja **pikaajalist planeerimistegevust**, mis võimaldab tulemuslikke investeeringuid sinisesse ja rohelisse infrastruktuuri. Veesüsteemide varad on pikaajalised investeeringud, mis toovad mitmesugust kasu linna elukvaliteedi ja keskkonnakvaliteedi parandamisel.
- ~ Linnaplaneerimisel tuleks tegutseda kooskõlas vesikonna majandamiskavadega, et optimeerida investeeringuid ja saada võimalikult suurt kasu kavandatavatest infrastruktuuridest.

11. Vesi ja bioloogiline mitmekesisus

Sissejuhatus ja õigusaktid/murekohad

Veevarude kaitse ja vastupanuvõime kliimamuutustele on üliolulised bioloogilise mitmekesisuse ja kvaliteetse joogivee tagamise seisukohast. Seetõttu toetavad merestrategie raamdirektiiv (MSRD) ning linnustiku ja elupaikade kaitse direktiiv (LEKD), mille eesmärk on taastada bioloogiline mitmekesisus ja kaitsta Euroopa veekogudes elutsevaid liike, tõeliselt ka veepoliitika raamdirektiivi (VRD). Ehkki VRD, MSRD ja LEKD omavaheline sünergia on kaasa aidanud veekogude hea seisundi tõsisele paranemisele kogu Euroopas, on mainitud direktiivides seatud eesmärkide saavutamiseks tarvis teha rohkem jõupingutusi.

Üldise poliitika koordineerimise seisukohast tõuseks tulu ellu rakendamise protsesside vastastikusest koostoisest. Pärast põhjalikku hinnangu andmist otsustas komisjon 2016. aasta detsembris, et LEKD on endiselt eesmärgikohane, kuid selle rakendamist tuleb parandada spetsiaalse tegevuskava kaudu. Me usume, et üks taolise tegevuskava peamisi fookuseid peaks olema rakendusprotsesside vastastikustel seostel ning asjaomaste sidusrühmade suuremal ja tulemuslikumal kaasamisel. Erinevate poliitikaprotseduuride ja ajakavade tõttu ei ole VRD ja LEKD meetmete rakendamise protsessid alati kõige optimaalsemal viisil kooskõlas või – mis veelgi halvem – on vahel omavahel vastuolus. Seepärast tuleb rakendada

rohkem jõupingutusi, et suurendada VRD vesikonna majandamiskavade ja LEKD majandamiskavade vahelist sidusust.

Veelgi enam, me usume, et LEKD rakendamise tegevuskava lõppjäreldusi ja -tulemusi tuleks arvesse võtta ka eelseisval VRD üle vaatamisel. Kuivõrd LEKD ülevaatamine ei ole lähiaastatel kavas, siis pakub VRD üle vaatamine ainulaadse võimaluse lahendada võimalikud õiguslikud kitsaskohad õigusaktide tekstis ja suurendada sünergiat LEKD-ga, kõrvaldades vastuolu VRD artikli 4 lõike 7 ja artikli 6 lõike 4 vahel, mis puudutab „üldiste huvide“ tõlgendamist.

EurEau seisukoht ja lahendused

- ~ Lahendada VRD ja LEKD vaheline seos LEKD rakenduskavas ning integreerida järeldused VRD-sse selle üle vaatamisel.
- ~ Kõrvaldada vastuolud LEKD ja VRD vahel, eriti „üldiste huvide“ tõlgendamisel.
- ~ Võtta VRD eesmärkide täiendamiseks arvesse veekogude vastupanuvõimet kliimamuutustele.
- ~ Parandada rakendamise tsüklite omavahelist vastavust ja nende koordineerimist.
- ~ Tekitada rohkem sünergiat ja seoseid vesikonna majandamiskavade ja LEKD majandamiskavade vahel.
- ~ Suurendada sidusrühmade kaasatust rakendamisprotsessidesse.

12. Vesi ja teadusuuringud/innovatsioon

Sissejuhatus ja asjakohased õigusaktid/murekohad

Veesektor seisab silmitsi märkimisväärsete väljakutsetega (kliimamuutustega kohanemine, toitainete taaskasutusse võtmine, uued esilekerkivad saasteained, infrastruktuuride uuendamine), mis puudutavad nii vee kvaliteeti kui kvantiteeti. Kiiresti on tarvis innovatiivseid, teaduspõhised ja tõhusamaid tehnoloogiad ja juhtimismeetodeid, mis võimaldaksid nii reoveepuhastusel kui joogiveevarustusel neile väljakutsetele vastu astuda.

ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ on ELi innovaatilise liidu rahastamisvahend. Selle üks põhisambaid on keskendumine ühiskondlikele probleemidele nagu kliimameetmed, keskkonna- ja ressursitõhusus. Veega seonduvad probleemid vajavad aga tulevikus siiski rohkem tähelepanu ja keskendumist.

„Horisont 2020“ rõhutab tiptasemel teadust ja tööstusvaldkonna juhtpositsiooni, keskendudes samal ajal ühiskonnaprobleemide lahendamisele. Siiski puuduvad endiselt ressursid näidisprojektide elluviimiseks vee-ettevõtetes, mis viiksid tõelise innovatsioonini veesektoris. Teadusuuringute, poliitika ja praktika vahel aitaks paremaid seoseid luua see, kui sidusrühmad osaleksid projektides suuremal määral, mis võimaldaks projekti arengut ja tulemusi tegeliku olukorraga võrrelda.

Veesektor on kapitalimahukas majandusharu, mis investeerib pikaajalise perspektiiviga. Innovatsiooni kiirendamine lubaks vee-ettevõtetele toime tulla nende ees seisvate väljakutsetega ja pakkuda välja küpseid lahendusi, nõnda et täna tehtud investeeringud püsiksid tulemuslikud järgneva 25-50 aasta jooksul.

Samal ajal tõstaks see Euroopa veeteenuste konkurentsivõimet.

Nende veesektori eripärade lahendamiseks on Euroopa Komisjon rakendanud erinevaid vahendeid.

- ~ Euroopa veealane innovatsioonipartnerlus (EIP) on veepoliitika raamdirektiivi (VRD) raames välja töötatud foorum eesmärgiga kõrvaldada uuenduste teel olevaid tõkkeid veesektoris. Tegevusrühmades arutatakse konkreetseid küsimusi laiemalt kui vaid tehnoloogia seisukohast. Veealase EIP-i poolt toetatavad innovatsioonikonverentsid ja -võrgustikud võiksid olla kasulikuks täienduseks veevarustuse ja kanalisatsiooni tehnoloogia platvormile (VVKTP). Ilma rahaliste vahenditeta ei täida see platvorm oodatud eesmärke.
- ~ Ühise kavandamise algatus „Vesi“ (ÜKA „Vesi“) on Euroopa platvorm, mille eesmärk on tekitada riiklike teadusasutuste vahelist sünergiat, et rahastada täiendavaid vajadusi lisaks „Horisont 2020“-le.
- ~ VVKTP koondab mitmeid sidusrühmi, kes korraldavad arutelusid ja partnerite ühendusi, lahendamaks innovatsiooniga seotud küsimusi konkreetsetel teemadel moodustatud töögruppides. VVKTP keskendub teadusuuringutele, arendustööle ja innovatsioonile ning pingutab selle nimel, et tõsta Euroopa veesektori konkurentsivõimet. Eesmärk on tehnoloogiapõhine.

EurEau tegutseb nendes foorumites, kuid on üks paljude sidusrühmade seas, mis muudab veesektori tegelike probleemide/fookuse esiletõstmise foorumite päevakorras keeruliseks.

EurEau seisukoht ja lahendused

Vesi peaks moodustama eraldi suure teema vastavates Euroopa teadusuuringutele ja innovatsioonile suunatud rahastamismehhanismides nagu „Horisont 2020“ ning selle konkreetne roll peaks olema VRD eesmärkide saavutamiseks. Veelgi enam, „Horisont 2020“ projektid peaksid olema suunatud konkreetsetele lahendustele, et leida lahendusi VRD eesmärkide saavutamiseks tõhusamal ja tulemuslikumal viisil.

Näidisprojektid vajavad rohkem rahastust ja tarvis on ka lihtsamaid protseduure, et meelitada vee-ettevõtjaid osalema Euroopa tasandil teadusuuringute projektides.

Mis on EurEau?

EurEau on Euroopa veesektori häälekandja. Esindame 29 Euroopa riigi vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutajaid, kes tegutsevad nii avalikus kui erasektoris.

Meie liikmeteks on Euroopa rahvuslikud vee-ettevõtjaid koondavad ühendused. EurEau koondab rahvuslikke vee-asjatundjaid, selleks et kujundada üheskoos Euroopa veetööstuse seisukohti küsimustes, mis puudutavad veekvaliteedi juhtimist, ressursitõhusust ning vee kättesaadavust Euroopa kodanikele ja ettevõtetele. EurEau sekretariaat asub Brüsselis, kust koordineeritakse ligikaudu 200 liikmesorganisatsioonist ja vee-ettevõttest pärit eksperdi tööd ning otsitakse ühistele seisukohtadele toetust ELi otsustajate hulgas.

Meie liikmed töötavad selle nimel, et puhas vesi oleks alati kättesaadav ning jõuaks seejärel taas ohutult veeringlusse. Meil on kanda oluline roll veekeskonda varitsevate ohtude teadvustamisel. Oma ligikaudu 542 000 töötajaga annab Euroopa veesektor olulise panuse Euroopa majandusse.

EurEau

Rue du Luxembourg 47-51,
B-1050 Brussels, Belgium
Tel: +32 (0)2 706 40 80
Fax: +32 (0) 2 706 40 81
secretariat@EurEau.org
www.EurEau.org